

PASSFR.EU

A Digital Learning Platform for Generation Z:
Passport to IFRS®

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

A Digital Learning Platform for Generation Z: Passport to IFRS®

Международен МСС® 28 Инвестиции в асоциирани предприятия и съвместни предприятия

Funded by the Erasmus+ Program of the European Union. However, European Commission and Turkish National Agency cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

© Copyright 2021, Istanbul University

МСС 28 Инвестиции в асоциирани предприятия и съвместни предприятия

ОБХВАТ и ОПРЕДЕЛЕНИЯ

Международният счетоводен стандарт (МСС) 28 Инвестиции в асоциирани предприятия и съвместни предприятия е насочен към асоциирани предприятия и прилагането на метода на собствения капитал. Асоциирано предприятие е предприятие, в което инвеститорът упражнява значително влияние. Концепцията за асоцииране е свързана по-скоро с взаимоотношението инвеститор-получател на инвестицията, отколкото с взаимоотношението компания майка-дъщерно предприятие.

За да бъде определено дадено предприятие, в което е инвестирано, инвеститорът трябва да има значително влияние върху него. В тази връзка трябва първо да бъдат изяснени някои от ключовите определения на МСС 28, като например значително влияние, контрол, съвместен контрол, и съвместно предприятие. Тези определения са дадени на Фигура 1 (МСС 28.3).

Фигура 1: Основни определения на МСС 28

Значително влияние	правото на участие при вземането на решения, свързани с финансовата и оперативната политика на предприятието, в което е инвестирано, но не е контрол или съвместен контрол върху тази политика.
Контрол	когато инвеститорът е изложен на или има права върху променливата възвръщаемост от неговото участие в предприятието, в което е инвестирано, и има възможност да окаже въздействие върху тази възвръщаемост посредством своите правомощия в предприятието.
Съвместен контрол	уредено с договор споделяне на контрола върху дадено предприятие и съществува само когато решенията по отношение на съответните дейности изискват единодушното съгласие на страните, споделящи контрола.
Съвместно предприятие	съвместна дейност, при която страните, които притежават съвместен контрол върху дейността, имат права върху нетните активи на дейността.

Основният критерий за определянето на едно предприятие като асоциирано е значителното влияние. То не се отъждествява с контрол или съвместен контрол. Гловният показател за значително влияние е инвеститорът да притежава 20% или повече (но не повече от 50%) от гласовете в предприятието, в което е инвестирано, освен когато категорично може да бъде доказано противното. Това изискване не е единственият показател за значително влияние. Дори и инвеститорът да притежава по-малко от 20% от гласовете, наличието на значително влияние от страна на дадено предприятие обикновено се доказва по един или повече от следните начини (МСС 28.6):

- представителство на инвеститора в съвета на директорите,
- участие в процеса на вземане на решения, свързани с политиката, като например разпределение на дивиденди,

- значими сделки между предприятието и предприятието, в което е инвестирано,
- взаимен обмен на управленски персонал,
- осигуряване на съществена техническа информация.

Дори и инвеститорът да притежава 20% или повече от гласовете, той не притежава значително влияние ако не са изпълнени горепосочените критерии.

Дадено предприятие губи значителното влияние в предприятието, в което е инвестирано, когато загуби властта да участва в процеса на вземане на решения, свързани с финансовата и оперативната политика на предприятието, в което е инвестирано. Загубата на значително

влияние може да се прояви със или без промяна в абсолютните или относителни нива на собственост. Тя може да се прояви например, когато асоциираното предприятие стане предмет на контрол от страна на правителството, съда, административен или регулаторен орган. Тя може да се прояви и като резултат от договорно споразумение (МСС 28.9).

От решаващо значение е да се вземат предвид потенциалните права на глас при определянето на значително влияние. При признаването обаче се вземат предвид само текущите права на глас, потенциалните права на глас не се вземат предвид при признаването.

ПРИМЕР 1

Фирма Sky притежава 25% от акциите на фирма ICell Software. Останалите 75% от акциите на ICell се притежават от местното правителство и Sky не участва в ежедневното управление на бизнеса и няма възможност да участва в процесите на вземане на оперативни и финансови решения на ICell Software. Въпросът е дали Sky има контрол, съвместен контрол или значително влияние върху ICell или ICell е просто финансов актив за фирма Sky?

РЕШЕНИЕ 1

ICell е финансов актив на дружеството Sky, тъй като Sky няма правото да взема или участва във вземането на решения относно финансовата и оперативна политика на ICell. Следователно, то няма контрол или значително влияние върху ICell.

ПРИМЕР 2

Фирма C-day притежава 10% дял във фирма Alp Solutions. Освен това, предприятието C-day има четирима директори в борда, а бордът на директорите се състои от десет членове. Въз основа на споразумението се изисква решенията на борда да се одобряват с мнозинство от членуващите в него директори. Въпросът е дали C-day има значително влияние, контрол или съвместен контрол върху Alp Solutions или Alp Solutions трябва да се счита за финансов актив на предприятието C-Day?

РЕШЕНИЕ 2

МСС 28 предполага, че за да има значително влияние, инвеститорът трябва да има поне 20% дял в предприятието, в което е инвестирано. Въпреки това, дори когато този критерий не е изпълнен,

трябва да се вземат предвид специални ситуации като представителство в съвета на директорите. В този случай, въпреки че C-day има по-малко от 20% дял, това предприятие участва в борда на директорите с четирима членове от общо десет членове. Това 40% представителство в бордовете на директорите показва, че C-day има значително влияние върху Alp Solutions.

За да се определи кога компаниите признават дадена инвестиция като асоциирано или дъщерно дружество и кой метод на признаване да се прилага, се следват правилата на МСС/МСФО за признаване на типовете инвестиции, представени в Таблица 1.

Таблица 1: Правила за признаване на типа инвестиция

	Дъщерно предприятие	Асоциирано предприятие	Съвместно предприятие
КРИТЕРИИ	Контрол	Значително влияние	Съвместен контрол
УЧАСТИЕ	над %50	от 20 до 50%	равно
ПРИЗНАВАНЕ	Консолидация	Метод на собствения капитал	В зависимост от типа
ДРУГИ ИНВЕСТИЦИИ: Финансови инструменти (МСФО 9 / МСС 39)			

ПРИЗНАВАНЕ и ОЦЕНЯВАНЕ

След като се определи значително влияние, асоциираните предприятия трябва да бъдат признати по метода на собствения капитал. В допълнение, съвместни предприятия със съвместен контрол съгласно подробното определение в МСФО 11 Съвместни предприятия също се признават по метода на собствения капитал. Съгласно метода на собствения капитал инвестицията в асоциирано предприятие или съвместно предприятие първоначално се признава по себестойност, а балансовата стойност се увеличава или намалява, за да се признае делът на инвеститора в печалбите или в загубите на предприятието, в което е инвестирано, след датата на придобиването му. Ако не е възможно да се направи това на същата отчетна дата, тогава се използва последният финансов отчет на асоциираното или съвместното предприятие. Независимо от това, разликата между датите на отчитане не трябва да надвишава три месеца. В допълнение, асоциирано или съвместно предприятие трябва да използва същите счетоводни политики като инвеститорите. Ако не, тогава трябва да се направят корекциите във финансовите отчети на асоциираното или съвместното предприятие, за да съответстват на счетоводните политики на инвеститора.

Първоначално оценяване

Съгласно метода на собствения капитал инвестициите в асоциирани предприятия или съвместни предприятия първоначално се признават по цена на придобиване. Цената на придобиване включва цената на покупката и други разходи, пряко свързани с покупката.

Например, едно предприятие купува 35% от друго предприятие за общо 52 500 BE. Балансовата стойност на нетните активи на предприятието, в което е инвестирано, е 150 000 BE. В това отношение първоначалната оценка на инвестицията е 52 500 BE, което е цената на придобиване.

Не е задължително предприятието да прилага метода на собствения капитал към своята инвестиция в асоциирано предприятие или съвместно предприятие, ако то е предприятие майка, което е освободено от изискването за изготвяне на консолидирани финансови отчети или ако се прилагат всички следващи условия (MCC 28.17):

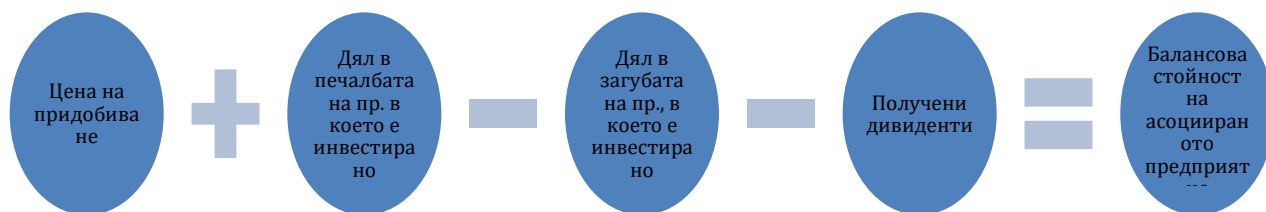
- предприятието е изцяло притежавано дъщерно предприятие или е частично притежавано дъщерно предприятие на друго предприятие и неговите собственици, включително онези, които в друг случай нямат право на глас, са уведомени, че предприятието няма да прилага метода на собствения капитал и не възразяват на това.
- дълговете или капиталовите инструменти на предприятието не се търгуват на публичен пазар (местна или чуждестранна фондова борса или извънборсов пазар, включително местни и регионални пазари).
- предприятието не е представило, нито е в процес на представяне на своите финансови отчети пред комисия по ценните книжа или друга регулаторна организация за целите на емитиране на какъвто и да било клас инструменти на публичен пазар;
- Крайната или което и да било междинно предприятие майка на предприятието изготвя финансови отчети, които са на разположение за публично ползване и отговарят на изискванията на МСФО.

Оценяване след първоначално признаване

След датата на придобиване, балансовата стойност на инвестицията се увеличава или намалява въз основа на дяловете в собствения капитал на предприятието, в което е инвестирано. Разпределения като дивиденди на предприятие, в което е инвестирано, намаляват балансовата стойност. Може да се наложи балансовата стойност на инвестицията да се коригира въз основа на дела на инвеститора в промените в другия всеобхватен доход на асоциираното предприятие. Тези видове промени може да са настъпили поради преоценка на имоти или корекции при конвертиране на чуждестранна валута. Делът на инвеститорите от тези промени се признава във всеобхватния доход на инвеститорите.

Инвеститорите имат право върху представянето и печалбата на инвестицията, когато съвместно контролират предприятието или имат значително влияние върху него. Инвеститорът признава това право, като разширява обхвата на своите финансови отчети, за да включи своя дял от печалбата или загубата на предприятието, в което е инвестирано. В резултат на това промените от акции на асоциирани предприятия или съвместни предприятия се отразяват текущо във финансовите отчети на инвеститорите. Изчисляването на балансовата стойност на асоциирано предприятие въз основа на метода на собствения капитал е представено на Фигура 2.

Фигура 2: Признаване по метода на собствения капитал

Първоначално се признават цената на придобиване и разликите между цената на придобиване на инвестицията и дела на предприятието в нетната справедлива стойност на разграничимите нетни активи, пасиви и условни задължения на асоциираното предприятие или съвместното предприятие. Има обаче някои правила при признаването на тези стойности. Когато разходите са по-високи, се отчита положителна репутация, а когато разходите са по-ниски, се отчита печалба. Амортизацията се включва в цената на придобиване на съвместно предприятие или асоциирано предприятие. Счетоводните стандарти обаче не позволяват амортизацията на репутацията.

Репутацията, произтичаща от признаването на асоциирани предприятия, не се признава като отделна позиция във финансовия отчет на инвеститора и се включва в балансовата стойност на асоциираното предприятие. В случай на отрицателна репутация, разликите се включват в дохода на инвеститора.

Ако съвместното предприятие или асоциираното предприятие отчете загуби, тогава инвеститорът трябва да намали балансовата стойност пропорционално на своя дял. Когато делът на предприятието в загубите на асоциираното предприятие или съвместното предприятие възлиза на или превишава участието му в асоциираното предприятие или съвместното предприятие, предприятието прекратява признаването на своя дял в по-нататъшните загуби.

Определянето на обезценка е от решаващо значение за гарантиране, че финансовите отчети са уместни и вярно представени. Инвеститорите трябва да вземат предвид индикаторите за обезценка и да изготвят финансовите си отчети по съответния начин. МСС 36 Обезценка на активи има за цел да приложи принципа, за да гарантира, че даден актив не се отчита по стойност, по-висока от неговата възстановима стойност. Индикациите за обезценка могат да бъдат вътрешни или външни. Външните индикации видими признаци, че стойността на актива е намаляла през периода значително повече, отколкото би могло да се очаква като резултат от изминалото време или обичайната употреба; значителни промени с негативен

ефект върху предприятието, свързани с технологичната, пазарната, икономическата или правната среда, в която предприятието оперира, или с пазара, за който е предназначен активът; пазарните лихвени проценти или други пазарни норми на възвръщаемост на инвестициите са нараснали през отчетния период и е вероятно тези увеличения да окажат влияние върху дисконтовия процент, използван при изчисляване на стойността в употреба на актива и да намалят значително възстановимата стойност на актива; балансовата сума на нетните активи на отчитащото се предприятие е по-висока от неговата пазарна капитализация (МСС 36.12). Вътрешните индикации са: данни за морално изхабяване или физическо увреждане на актива, през отчетния период са настъпили или в близко бъдеще се очаква да настъпят значителни промени с обратен ефект върху

предприятието, в обема или начина на настоящото или бъдещото използване на актива
Положителната репутация,

включена в балансовата стойност на нетната инвестиция не се отчита самостоятелно и поради това
тя не се проверява отделно за обезценка.

Елиминиране на вътрешногрупови сделки по метода на собствения капитал

При изготвянето на консолидирани финансови отчети трябва да се елиминират всички операции в групата; докато при метода на собствения капитал се елиминират само вътрешногруповите „елементи на печалбата“. За разлика от метода на консолидация, методът на собствения капитал не изисква обединяване на всички елементи на дохода (като продажби и себестойност на продадените стоки), следователно транзакциите в групата не водят до дублиране. При метода на собствения капитал единственият елемент, който е включен във финансовите отчети на инвеститора, е промяната в общия доход и загубата на асоциираното предприятие. Делът на инвеститора в печалбите и загубите на асоциираното

предприятие или съвместното предприятие, резултат от възходящи (продажбите на активи от асоциираното предприятие на инвеститора) и низходящи (продажбите на активи от инвеститора на асоциираното предприятие) сделки трябва се елиминира. Методът на собствения капитал изисква частична елиминация, вместо пълна елиминация, която се изисква при метода на консолидация.

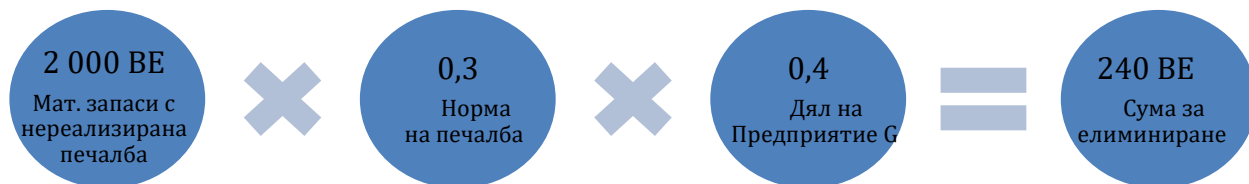
ПРИМЕР 3

Предприятие G притежава 40% от акциите на Предприятие С. През 2021 г. Предприятие G продава стоки за 10 000 BE на Предприятие С с норма на печалба 30%. Предприятие С продава стоки за 8 000 BE от закупените за 10 000 BE стоки на трета страна през 2021 г., оставайки с налични стоки на стойност 2 000 BE, т.е. в края на 2021 г. Предприятие С притежава стоки на стойност 2000 BE. Анализирайте тази сделка в съответствие с МСС 28, изчислете сумата за елиминиране и направете необходимите записи в счетоводния журнал.

РЕШЕНИЕ 3

Сделката е пример за низходяща транзакция. От активите на стойност 10 000 BE, които са прехвърлени между партньори, активи за 8 000 BE са продадени на трета страна, така че тази сума е реализирана печалба, докато оставащите активи на стойност 2 000 BE са нереализирана печалба. Следователно сумата от 2 000 BE трябва да бъде елиминирана. Като се има предвид маржът на печалбата и съотношението на дела на Предприятие G, процесът на елиминиране трябва да се изчисли и признае, както следва (вж. Фигура 3).

Фигура 3: Изчисляване на сумата за елиминиране при вътрешногрупова сделка

Dr. Печалба/Загуба от дял в асоциирано предприятие	240
Cr. Инвестиция в Предприятие С	240

Прекратяване на използването на метода на собствения капитал

Предприятието прекратява използването на метода на собствения капитал от датата, на която неговата инвестиция повече не представлява асоциирано предприятие или съвместно предприятие, както следва:

- ако инвестицията стане дъщерно предприятие;
- при частично или пълно освобождаване от асоциираното предприятие или съвместното предприятие.
- Когато едно предприятие прекрати използването на метода на собствения капитал, то отчита всички суми, предварително признати в друг всеобхватен доход по отношение на въпросната инвестиция, на същата база, както би било необходимо, ако предприятието, в което е инвестирано, пряко се е освободило от свързаните активи или пасиви.

ПРИМЕР 4

На 1 януари 2021 г. Предприятие А притежава 35% от акциите на Предприятие Б и има значително влияние върху Предприятие Б. Към датата на придобиване балансовата стойност на нетните активи на Предприятие Б е 900 000 BE, а справедливата стойност е 1 100 000 BE.

- Предприятие А плаща 475 000 BE за 35% от акциите.
- Предприятие А плаща 350 000 BE за 35% от акциите.
- На 31. 12. 2021 г. Предприятие Б отчита печалба от 60 000 BE и изплаща дивиденди в размер на 20 000 BE.
- Предприятие Б има финансови активи държани за продажба, чиято справедлива стойност се увеличава с 10 000 BE и се признава в друг всеобхватен доход.

- е) Предприятие Б преоценява имущество, машини и съоръжения и признава 15 000 BE в друг всеобхватен доход.

РЕШЕНИЕ 4

- а) Предприятие А трябва да сравни инвестицията със справедливата стойност на Предприятие Ч.

Делът на Предприятие А в справедливата стойност на Предприятие Б е 385 000 BE ($1\,100\,000\text{ BE} * 0,35$).

Инвестиция 475 000 BE

Когато инвестицията сума надвишава справедливата стойност, възниква положителна репутация, но Предприятие А не признава репутацията като отделна позиция и я включва в балансовата стойност на инвестицията. В този пример има положителна репутация от 90 000 BE, произтичаща от инвестицията. В това отношение Предприятие А трябва да направи следния счетоводен запис:

Дг. Инвестиция в Б	475 000
Ср. Каса	475 000

- б) Делът на Предприятие А в справедливата стойност на Предприятие Б е 385 000 BE ($1\,100\,000\text{ BE} * 0,35$).

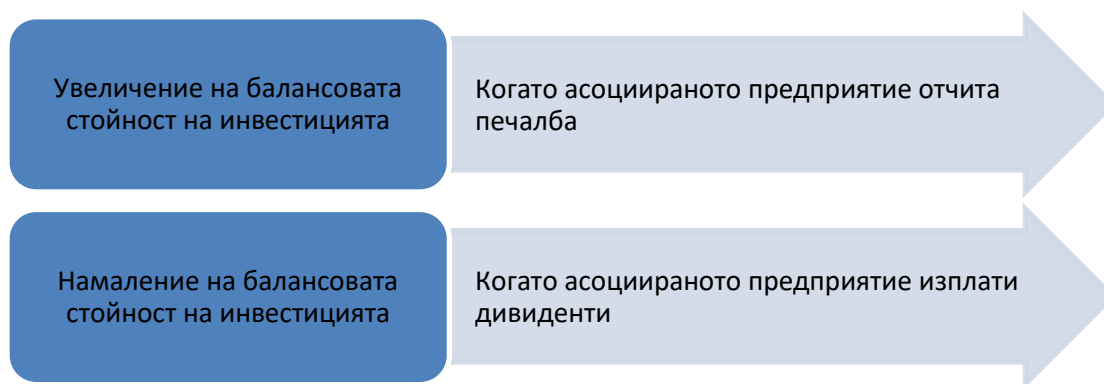
Инвестиция 350 000

Когато инвестицията е по-малка от справедливата стойност, тогава възниква отрицателна репутация (печалба от изгодна инвестиция) и инвеститорът трябва да признае тази сума в печалба или загуба:

Дг. Инвестиция в Б	385 000
Ср. Каса	350 000
Ср. Печалба от изгодна инвестиция	35 000

- с) При метода на собствения капитал инвеститорът прилага представените на Фигура 4 указания за признаване на печалбата и изплатените дивиденди от асоциираното предприятие.

Фигура 4: Указания за увеличение/намаление на балансовата стойност

В този пример, Предприятие А трябва да направи два счетоводни записа: Първо, признава отчетената печалба на Предприятие Б въз основа на неговия дял. Предприятие А притежава 35% от акциите и следователно трябва да признае 21 000 BE от общата печалба от 60 000 BE:

Dr. Инвестиция в Б	21 000
Cr. Печалба на асоциирано предприятие измерена по метода на собствения капитал	
21 000	

Предприятие Б изплаща дивиденди в размер на 20 000 BE, а Предприятие А трябва да признае 7 000 BE въз основа на своите 35% от акциите. В случай на изплащане на дивиденди, балансовата стойност на асоциираните предприятия се намалява.

Dr. Каса	7 000
Cr. Инвестиция в Б	7 000

- d)** Предприятие А трябва да признае увеличението на „Финансови активи, държани за продажба“ пропорционално на своя дял в Предприятие Б. Следователно Предприятие А трябва да признае 3 500 BE от общото увеличение на стойността от 10 000 BE.

Dr. Инвестиция в Б	3 500
Cr. Печалба от увеличение на справедливата стойност на финансови активи, държани за продажба	3 500

- e)** Предприятие А признава сделката, която води до увеличение на собствения капитал на Предприятие Б пропорционално на притежаваните акции. Предприятие А признава 5 250 BE от общото увеличение от 15 000 BE от преоценката на имоти, машини и съоръжения.

Dr. Инвестиция в Б	5 250
Cr. Положителна разлика от преоценка на нетекущи активи	
5 250	